

IM 49, 2018.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

IZLOŽBA 'OD ROKOKOA DO SECESIJE – ODIJEVANJE I MODNI PRIBOR – IZBOR IZ FUNDUSA MUZEJA GRADA SPLITA'

DARKA PERKO KERUM □ Muzej grada Splita, Split

sl.1. Pogled na dio postava koji prikazuje odijevanje od prve polovice 18. do početka 19. st.

sl.2. Rekonstrukcija splitskog građanskog salona iz druge polovice 19. stoljeća s prezentiranim odjevnim predmetima iz tog perioda

sl.3. Pogled na izložbeni dio koji prezentira žensku intimu, donje rublje i ručni rad. Ormar iz fundusa Zbirke namještaja u kojemu je izloženo donje rublje

Od rokoka do secesije – odijevanje i modni pribor – izbor iz fundusa Muzeja grada Splita

Organizator izložbe: Muzej grada Splita

Autorica izložbe: Darka Perko Kerum

Stručna suradnica: Dina Vuletin Borčić

Likovni postav: Darka Perko Kerum i Dina Vuletin Borčić

Vizualni identitet izložbe: Dina Vuletin Borčić

Urednica kataloga i autorica teksta kataloga: Darka Perko Kerum

Edukativni program: Dina Vuletin Borčić i Marija Plazibat

Opseg izložbe (broj eksponata): 212 predmeta

Vrsta izložbe: povijesna, edukativna, informativna, tuzemna

Izložba *Od rokoka do secesije* otvorena je u Muzeju grada Splita na Međunarodni dan muzeja 18. svibnja 2017., a 24. svibnja održana je prezentacija kataloga izložbe. Dr. sc. Katarina Nina Simončić, docentica na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu, bila je gošća-prezenterica te je javnosti dala svoj osvrt na katalog izložbe.

Iako je bilo planirano da izložba bude otvorena sve do kraja studenoga 2017., zbog interesa javnosti produljena je za još dva mjeseca te je zatvorena tek 25. siječnja 2018. Tijekom osam mjeseci izložbu je razgledalo 11 600 posjetitelja. Iako statistički podatci idu u korist stranih posjetitelja, koji su za vrijeme ljetnih mjeseci i produljene turističke sezone u Splitu rado posjećivali Muzej grada Splita, izložbu je vidjelo i 1086 domaćih posjetitelja.

Ideja o izložbi nastala je 2013., kada je radi registriranja Zbirke kao kulturnog dobra Republike Hrvatske trebalo opsežnije obraditi građu, a to je ujedno bio i prvi susret tek zaposlene voditeljice Zbirke, kustosice Muzeja grada Splita Darke Perko Kerum sa Zbirkom tekstila i modnog pribora. U tom poslu posebno se mora istaknuti izvrsna suradnja s višom restauratoricom za tekstil Dinom Vuletin Borčić, bez koje bi i posao obrade građe, a posebice zaštita i, na kraju, restauracija oštećenih predmeta bila otežana te bi zasigurno odgodila postavljanje te izložbe za neka "bolja vremena". Naime, rad s povijesnim tekstilom i odjećom zahtijeva posebna znanja, vještine i uvjete čuvanja te načine prezentacije i rukovanja. Iako je skupljanje građe za današnju Zbirku tekstila i modnog pribora počelo oko 1915. unutar Gradske knjižnice iz koje je 1946. osnovan Gradski muzej, tek je 2004. otvorena restauratorska radionica za tekstil, što je bio preduvjet za ostvarivanje ovakve opsežne izložbe.

Izložba obrađuje kulturu odijevanja u Splitu i okolici isključivo građom iz fundusa Muzeja grada Splita koja potječe iz razdoblja od prve polovice 18. st. do početka 20. st. Tom izložbom i katalogom prvi je put javnosti u cijelosti prezentirana povijesna odjeća i modni pribor kao materijalno svjedočanstvo visoke kulture života u specifičnim društvenim i povijesnim okolnostima koje su tijekom tri izložbe obuhvaćena stoljeća obilježavala grad Split.

Izložba je postavljena u pet cjelina koje su bile zadane zbog ograničenoga izložbenog prostora u prizemlju Muzeja. Dugačka i relativno uska izložbena dvorana pret-

sl.4. Pogled na "šetnicu" na kojoj je prezentirana dnevna odjeća s početka 20. st.

sl.5. Lutke odjevene u odjeću s prijelaza iz 19. u 20. st. smještene u splitski fotografski atelijer

hodno je za potrebe jedne muzejske izložbe pregrađena i podijeljena četirima knauf-pregradama kojima je dobiveno pet prostornih cjelina nejednake veličine. Nezahtovni prostorni okvir s ogoljelim bijelim zidovima rastvorjenima trima velikim dvokrilnim vratima, s pregradama od knaufa i mramornim popločenjem na početku izrade koncepta izložbe činio se nepremostivom preprekom.

Odabirom bazne sivoplave boje kojom su obojeni postojeći pregradni zidovi, posebno konstruiranim postamentima izrađenima u muzejskoj drvodjeljskoj radionici i izložbenim vitrinama postignuta je kontinuirana i logična povezanost rasjeptanih prostornih cjelina u jedinstveni izložbeni koncept. S obzirom na to da je postojeći raspored pregradnih zidova omogućivao posjetiteljima da sami biraju put kretanja i razgledavanja izložbe, odlučeno je da se u izlaganju ne poštuje stroga vremenska odrednica. Odabrane su tematske cjeline prema kojima su izloženi odjevni predmeti i modni pribor. Na taj je način izbjegnuto nezanimljivo nizanje odjevnih predmeta na vješalicama i izložbenim lutkama. Kako fundus Zbirke najvećim dijelom oskudijeva donjim dijelovima odjeće kao što su suknje i hlače svečanih i dnevnih muških odijela, u samom je početku odbačena ideja da se izloženi predmeti upotpunjuju replikama. Stoga se nametnula potreba da se izložba upotpuni predmetima iz Zbirke namještaja i Zbirke fotografija, koji nisu služili samo kao svojevrsne scenografske kulise već su poslužili i za sadržajno opremanje tematskih područja.

Središnji dio dvorane, u koji se ulazi kroz dvokrilna vrata, uvodi posjetitelje u izložbu suočavanjem s najstarijim odjevnim predmetima iz fundusa Zbirke, a na panou su opisani početci prikupljanja građe. Posebno se ističe ženski haljetak iz obitelji Kasandrić. Izrađen je od crvenoga, svilenog damasta urešenoga zlatnom čipkom na batiće i datira iz prve polovice 18. st. Dobio je središnje mjesto na jednom pregradnom zidu. Svečani frak i prsluk Ivana Luke Garagnina iz 1890-ih izloženi su na

sl.6. Posjetitelji iz škole Callegari na izložbi

sl.7. Svečano otvorenje izložbe 18. svibnja 2017., na Međunarodni dan muzeja

sl.8. Katalog izložbe prezentirala je dr. sc. Katarina Nina Simončić

uzdignutom postamentu zajedno s ostalim predmetima, odnosno s dvjema pamučnim haljinama s početka 19. st. te s dnevnim svilenim frakom boje *pistacia* iz 1770-ih. Izložbeni je prizor upotpunila svjetlozelena pastelna boja zida s baroknim ovalnim zrcalom.

Tematska cjelina koja uprizoruje šetnicu i izloženim stolićem iz *Caffea Troccoli* naznačuje pojavu prvih *caffè* barova osmišljena je kako bi se prezentirala dnevna odjeća, uglavnom s kraja 19. i samog početka 20. st., koja nas uvodi u pojavu secesijskih dekorativnih i konstrukcijskih elemenata odjevnih predmeta, kao i na uvođenje narodne odjeće u građansko odijevanje. Tri haljetka (*kurtina*) izrađena prema tradicijskoj splitskoj nošnji pripadali su Mariji Družević rođenoj Pospisil, podrijetlom Zagrepčanki, učiteljici i kasnije ravnateljici Ženske obrtne škole u Splitu.

Uprizorenje fotografskog atelijera s fotoaparatom na mihel položenom na drveni stalak s početka 20. st. i sa zidnom naljepnicom koja prikazuje fotografa s početka stoljeća osvješćuju posjetiteljima važnost fotografije u proučavanju povijesti odijevanja kako u svijetu, tako i u Splitu. Da su se Splitsčani voljeli *litretavat* (fotografirati) u svojoj najboljoj odjeći, svjedoče i prikazane fotografije otisnute na naljepnici, koje su preuzete iz Zbirke fotografija ili su za potrebe izložbe presnimljene iz privatnih albuma građana Splita. Fotografije datiraju iz vremena samih početaka fotografije.

U cjelini koja predstavlja društveni život izložena je svečana odjeća, odnosno ženski haljetci, pelerine, bluže i muški svečani frak s prslukom upotpunjenim modnim dodatcima poput cilindra i štapa za šetnju. Scenografija prizora oplemenjena je velikim kristalnim zrcalom u drvenome pozlaćenom okviru i konzolnim stolićem s mramornom pločom iz palače Bajamonti na pastelno plavom zidu te glasovinom iz 1860.

Posljednja cjelina obuhvaća donje rublje, tj. žensku intimu i ručni rad. Nedostatak prostora i izložbenih lutaka prisilio nas je da donje rublje izložimo u ostakljenom ormaru koji i sam pripada fundusu Muzeja grada Splita te u izložbenoj vitrini. A scenografski efekt postignut je izlaganjem prijenosnog zahoda zaklonjenoga zavjesama te izložbenom lutkom odjevenom u podsuknju i korzet, što aludira na svlačenje odnosno oblačenje.

Izložba je ostvarena uz financijsku potporu Ministarstva

kulture i Grada Splita. Poštujući koncepciju autorice izložbe Darke Perko Kerum, vizualni je identitet osmislila Dina Vuletin Borčić. Njezino su rješenje tehničkim idejama i izvedbom realizirali viši restauratori Mirko Gelemanić, Josip Miljak i Marija Marković Boko, kućni majstor Marko Batarelo i drugi djelatnici Muzeja grada Splita. Tisak naljepnica, panoa i legendi prema dizajnu Dine Vuletin Borčić izradila je Emgra d.o.o.

Uz izložbu je objavljen i katalog. U prvom se dijelu nalaze uvodne riječi Dine Vuletin Borčić iz restauratorske radionice i uvod urednice kataloga i autorice izložbe Darke Perko Kerum. Autorica izložbe dala je povijesno-stilski presjek izloženih predmeta u kontekstu društvenih, političkih i ekonomskih zbivanja u Splitu od 18. do početka 20. st. te je sastavila katalog predmeta s podatcima i detaljnim opisima popraćenima studijskim fotografijama Zlatka Sunka. Katalog je dvojezičan. Lekturu i korekturu teksta na hrvatskom jeziku obavila je Nada Topić. Za prijevode na engleski jezik zaslužne su Renata Muslim i Jelena Novaković. Likovno oblikovanje korica kataloga potpisuje Dina Vuletin Borčić, a oblikovanje, prijelom i tisak kataloga povjeren je Kerschoffsetu iz Zagreba.

Primljeno: 30. ožujka 2018.

THE EXHIBITION FROM "ROCOCO TO SECESSION – DRESS AND FASHION ACCESSORIES – A SELECTION FROM THE HOLDINGS OF SPLIT MUNICIPAL MUSEUM"

The Exhibition From Rococo to Secession – Dress and Fashion Accessories – a Selection from the Holdings of Split Municipal Museum takes up the history of dressing and clothing in the city of Split and surroundings, presenting only material from its own holdings from the first half of the 18th century to the beginning of the 20th century. In this exhibition, with its accompanying catalogue, the public can see for the first time a complete presentation of historical clothing and fashion accessories as material testimony to the high standard of living in particular social and historical circumstances that during the three centuries covered marked the city of Split. The exhibition is mounted in five social and thematic units, through which stylistic changes in attire are presented over three centuries.